

Výroční zpráva Oblastního muzea v Lounech, p. o. za rok 2024

Úvodní slovo

Do roku 2024 jsme vkládali veliká očekávání. Skončily poslední stavební práce na adaptaci budovy Poděbradova čp. 599 v Lounech na nový depozitář muzea a budova nám byla předána na jaře roku 2024 do užívání. Bez kolaudace, o které jsme si mysleli, že bude záležitostí několika málo měsíců. Proto jsme celý objekt přes léto vygruntovali, z mimořádného příspěvku zřizovatele jsme začali nakupovat zařízení nové konzervátorské dílny a ostatní vybavení depozitáře a připravovali se na stěhování dílny i sbírek. V říjnu roku 2024 však přišla ledová sprcha. Předkolaudační prohlídka Hasičského záchranného sboru konstatovala, že při výstavbě nebyly dodrženy některé požadavky HZS plynoucí z požárně bezpečnostního řešení stavby. A dokud nebudou odhalené nedostatky napraveny (formou dalších stavebních úprav!), nelze počítat s kladným stanoviskem HZS ke kolaudaci. Rozjela se tak další kola jednání o tom, jak celou situaci co nejrychleji napravit. Termín, kdy budeme moci začít sbírky stěhovat do nových a hlavně vyhovujících prostor, je tedy stále neznámý.

Předmět činnosti příspěvkové organizace

Oblast činnosti Oblastního muzea v Lounech, p. o. je definována zřizovací listinou příspěvkové organizace a spočívá v:

1. Shromažďování sbírky hmotných dokladů vývoje přírody, prehistorie a historie zahraniční i české provenience, zejména z území severozápadních Čech, především v oborech geologie, mineralogie, zoologie, archeologie, etnografie, numizmatika a dějiny umění.
2. Správě historického knižního fondu (sbírkového) a odborné knihovny.
3. Pořizování odborné dokumentace ke sbírkovým předmětům, a to především písemné, dle potřeby také obrazové a zvukové.
4. Odborném zpracovávání sbírkových předmětů a ve vytěžování odborných poznatků o vývoji přírody a společnosti. Sbírkové předměty, jejich napodobeniny, odbornou dokumentaci k nim a poznatky získané jejich odborným zpracováním organizace prezentuje zejm. prostřednictvím stálých expozic a krátkodobých výstav, vlastní publikační a přednáškovou činností v České republice i v zahraničí a dalšími kulturněvýchovnými aktivitami, které jsou určeny nejširší veřejnosti, speciálně pak zejména dětem a mládeži, seniorům a handicapovaným občanům.
5. Provádění vědeckého výzkumu prostředí, z něhož sbírkové předměty získává, výzkumu v oboru muzeologie a ochrany sbírek.
6. Zápůjčkách sbírkových předmětů do expozic a na výstavy, pořádanými jinými subjekty v České republice i v zahraničí nebo za účelem jejich vědeckého zkoumání nebo preparování, konzervování a restaurování.
6. Vydávání a veřejném šíření periodických a neperiodických publikací.
7. Pořádání samostatných nebo ve spolupráci s jinými právníckými či fyzickými osobami odborných konferencí, symposií a seminářů, vztahujících se k předmětu činnosti, a výstav vypůjčených předmětů kulturní hodnoty.
8. Pořádání kulturních a vzdělávacích programů vyplývajících z předmětu činnosti (hudební, filmové, divadelní, literární a multimediální).
9. Archeologických výzkumech a archeologických dohledech na lokalitách postižených terénními zásahy na základě pověření Ministerstva kultury ČR a Akademie věd ČR a v podílu na koordinaci provádění výzkumů a v péči o movité archeologické nálezy.
10. Spolupráci v oboru své činnosti s tuzemskými i zahraničními partnery.
11. Výkonu činností vyplývajících z předmětu činnosti a ve vztahu k zajištění provozu veřejně přístupných prostor, tj. umožňovat za úplaty návštěvy expozic, výstav a jiných kulturních akcí, prodávat katalogy, upomínkové předměty a další zboží propagující předmět činnosti, kopie, repliky a další rozmnoženiny sbírkových předmětů, výrobky z ušlechtilých materiálů s odpovídající uměleckou úrovní, zpracovávat odborné posudky, rešerše a expertízy a dále poskytovat informační služby související s předmětem činnosti.

12. Poskytování standardizované veřejné služby podle zákona č. 483/2004 Sb.
13. Poskytování programů environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, vycházejících z principů trvale udržitelného rozvoje, široké veřejnosti se zvláštním zaměřením na děti a mládež.
14. Provozu Archeoskanzenu Březno – Centra experimentální archeologie Ivany Pleinerové jako detašovaného pracoviště organizace zřízeného pro výzkumnou a prezentační činnost v oblasti experimentální archeologie, etnologie, dějin každodennosti a environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, včetně obdělávání pokusných zemědělských ploch a chovu hospodářských zvířat.
15. Poskytování činnosti a plnění (např. osobní a věcná pomoc) potřebných k řešení krizového stavu nebo mimořádné události na základě výzvy či v rámci koordinace oprávněného orgánu dle zvláštních předpisů nebo pokynu zřizovatele.

Správa a ochrana sbírek muzejní povahy

Posláním muzea je uchování sbírkových předmětů dokumentujících historii, současnost a přírodu regionu pro budoucí generace. Sbírka Oblastního muzea v Lounech je zapsána v Centrální evidenci sbírek Ministerstva kultury ČR (CES) pod **evidenčním číslem MON/002-05-13/238002** a tvoří ji těchto **čtrnáct podsbírek**:

- Archeologická podsbírka
- Botanická podsbírka
- Podsbírka Dějiny současnosti
- Etnografická podsbírka
- Geologická podsbírka
- Podsbírka Historická fotografie
- Podsbírka Historie
- Podsbírka Regionální knihovna Lunensií
- Podsbírka Nástroje a přístroje
- Numizmatická podsbírka
- Podsbírka Písemnosti
- Podsbírka Sbírková knihovna
- Podsbírka Textil
- Zoologická podsbírka

Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů zapsaných v CES k 31. prosinci 2024 činí 30 029. Za rok 2024 bylo zapsáno 42 nových přírůstkových čísel, které představují 1374 sbírkových předmětů. Nově evidované sbírkové předměty obohatily podsbírky Archeologie, Geologie, Historie, Historické fotografie, Nástroje a přístroje, Písemnosti a Textil.

Velmi významnou akvizicí se stal **nákup mineralogické sbírky sádrovců a anhydritů** od soukromého sběratele. Více jak 900 kusů těchto minerálů obohatilo podsbírku Geologie. Největší část sbírky pochází z lomu Malnice u Postoloprt, což je dnes již neexistující lokalita (byla na začátku 21.

století rekultivována), ale najdeme v ní i minerály z celého světa pro srovnání materiálu z různých světových nalezišť. Akvizice mohla být realizována díky příspěvku z programu Ministerstva kultury ČR Výkup předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu ve výši 62 000,- Kč. Kolekci anhydritů bylo přiděleno přírůstkové číslo 42/2024.

Knihovna Oblastního muzea v Lounech zařadila v roce 2024 do svých fondů 132 knižních svazků, z toho 89 knižních svazků se podařilo získat darem či výměnou.

Zcela výjimečné postavení ve sbírkovém fondu Oblastního muzea v Lounech má **knihovna ročovského kláštera**, která byla převedena do sbírek muzea na začátku 50. let 20. století po zrušení augustiniánského konventu v Dolním Ročově. Na základě restitučních zákonů byla knihovna začátkem 90. let navrátna řádu, ten ji však ponechal na základě smlouvy jako své depozitum v Oblastním muzeu v Lounech. Knihovna *de iure* tedy není součástí sbírky muzea, avšak muzeum ji využívá při své badatelské a prezentační činnosti a na oplátku o ni pečuje.

V roce 2024 proběhla **pravidelná inventarizace** sbírkových fondů muzea. Všichni kurátoři inventarizovali celkem 4.528 sbírkových předmětů, což činí 7,7% z celé sbírky muzea. Během inventarizací sbírkových předmětů byly vyhotoveny inventarizační protokoly, byl vyznačen den inventarizace na každou příslušnou evidenční kartu předmětu a byl nahlášen její průběh na Ministerstvo kultury ČR a zřizovateli.

Na základě kontroly fyzického stavu předmětů během inventarizace byly konzervátorským pracovištěm následně ošetřeny předměty, které toho vyžadovaly (napadení plísněmi, červotočem aj.). Celkem ošetřilo **konzervátorské pracoviště** muzea 439 sbírkových předmětů (řada z nich byla ošetřena před jejich vystavením v krátkodobých výstavách muzea) konzervátorským zásahem a navíc 16 sbírkových předmětů prošlo **restaurátorským zásahem tohoto pracoviště** (MgA. Markéta Kynclová).

Prezentační činnost

Těžiště prezentační činnosti muzea spočívalo v uplynulém roce na **osmi autorských a převzatých výstavách**, které často doplňovaly **komentované prohlídky** či **jiné doprovodné programy**:

- **Poklady ze švartny** (16. 1. – 28. 4. 2024) – Výstava představila unikátní materiál našeho regionu – švartnu, vrstvu uhelné břidlice, kterou na výchozech tzv. kounovské černouhelné sloje na Kladensku a Rakovnicku těžili již staří Keltové a vyráběli z ní krásné náramky. Vrstva je unikátní i pozůstatky flóry a fauny, především žraloků, rybovitých obratlovců, krytolebců a prvotních plazů. Součástí výstavy byly i švartnové šperky ze současné experimentální výroby, prováděné tradiční technikou Jiřím Vykydalem, a rekonstrukce pravěkého života z období svrchního karbonu od Davida Bergera. Kurátorem výstavy byl geolog muzea Ing. Oldřich Janeček.
- **Dobrodružství cyklistiky – éra vysokého kola v Čechách** (23. 1. – 7. 4. 2024) – Netradiční sportovní výstava připravená ve spolupráci s Českým muzeem stříbra v Kutné Hoře

představila ranou éru české cyklistiky – období, kdy se jezdilo na vysokých kolech. Koncepce výstavy směřovala od nejstaršího předchůdce kola – draisiny po bezpečník (nízké kolo). Zároveň přiblížila počátky cyklistiky v regionu a zajímavé osobnosti s ní spjaté. Kurátorem výstavy byl historik muzea PhDr. Martin Vostřel, Ph.D.

- ***Divé Krušné hory*** (16. 4. – 16. 6. 2024) – Výstava velkoplošných fotografií ukázala pozoruhodná zákoutí Krušných hor v době, kdy se připravovalo prohlášení tohoto pohoří za novou chráněnou krajinnou oblast. Soubor krajinářských snímků fotografa a výtvarníka Jakuba Rejenta, který se snaží zachytit přírodu v její divokosti a kráse, doprovodil výběr textů z časopisu Turistický obzor. Tento věstník Klubu československých turistů vycházel v Lounech v letech 1926 – 1936. Kurátorkou výstavy byla knihovnice muzea Stanislava Profousová.
- ***Za orchidejemi Českého středohoří*** (8. 5. – 25. 8. 2024) – Výstava představila problematiku orchidejí – vzácných a zároveň krásných rostlin, na něž je České středohoří stále bohatou oblastí. Návštěvníci měli možnost seznámit se s příběhy těchto květin, příčinami jejich ohrožení a obdivovat detaily jejich krásy na velkoformátových fotografiích. Kurátorkou výstavy, připravenou ve spolupráci s Oblastním muzeem v Litoměřicích, byla botanička muzea RNDr. Barbora Čepelová.
- ***Jak jsme si hráli – výstava retrohraček*** (20. 6. – 29. 9. 2024) – Výstava představila populární fenomén dneška – hračky československé výroby od začátku 60. let do začátku 90. let minulého století. Byla tak pojímána jako vzpomínka těch starších na dětství a těm mladším ukázala, s čím si jejich rodiče a prarodiče hráli. Výstavu připravil ve spolupráci s Muzeem TGM v Rakovníku archeolog muzea Bc. Tomáš Prokopec.
- ***Obyčejný sádrovec?*** (5. 9. – 27. 10. 2024) – Výstava návštěvníky seznámila se skutečností, že sádrovec není jen surovina k výrobě sádry, ale že tento minerál vytváří i krásné a velké krystaly. Velkolepé ukázky tohoto minerálu pocházely nejen ze sbírek lounského muzea, ale i několika soukromých sběratelů, z nalezišť na Lounsku (především pověstného a dnes již neexistujícího lomu v Strkovicích) i ze světa. Kurátorem výstavy byl geolog muzea Ing. Oldřich Janeček.
- ***Středověké venkovské kostely okresu Louny*** (8. 10. 2024 – 12. 1. 2025) – Putovní výstava vznikla díky pětiletému vědeckému výzkumnému projektu (NAKI), který spojil odborníky z řad památkářů, archeologů, archivářů i muzejníků. Součástí výstavy byly i liturgické a umělecké předměty z kostelů Lounska, ale i cenné archiválie a další zajímavosti. Kurátorem výstavy, která vznikla ve spolupráci s ústeckým pracovištěm Národního památkového ústavu, Ústavem archeologické památkové péče severozápadních Čech v Mostě, Státního okresního archivu v Lounech a příslušných farností, byl historik muzea ThLic. Jaroslav Havrlant, Th.D.
- ***Pojďme všichni k jesličkám...*** (26. 11. 2024 – 26. 1. 2025) – Po devíti letech se do našeho muzea vrátili jesličky rodiny Poncarovy, část jedné z největších sbírek betlémů na Lounsku. Oblíbená výstava představila návštěvníkům betlémy z nejrůznějších materiálů: z papíru, skla, moduritu, keramiky, ale také z různých přírodnin. Kurátorem výstavy byl historik muzea ThLic. Jaroslav Havrlant, Th.D.

Mezi další populární prezentační akce lze zařadit **přednášky**, které často doplňují či rozvíjejí témata zpracovávaná ve výstavách, nebo přinášejí témata nová, aby muzeum bylo schopno oslovit co nejširší spektrum zájemců. V roce 2024 proběhly tyto přednášky:

- ***Poklady ze švartny*** (8. 2. 2024)
- ***Metternichova liga k zachování míru (1840) a Severoatlantická smlouva (1949)*** (26. 3. 2024)
- ***Orchideje Českého středohoří*** (15. 8. 2024)
- ***Zakladatel moderní Českoněmecké architektury: architekt Josef Zasche (1871-1957)*** (24. 9. 2024)
- ***Střípky z floridské přírody*** (10. 10. 2024)
- ***Počátky venkovských kostelů v severovýchodních Čechách*** (14. 11. 2024)
- ***Moravský kras ve fotografii v běhu času pohledem speleologa*** (12. 12. 2024)

Velkou popularitu si mezi příznivci muzea získal cyklus muzejních exkurzí za přírodovědnými zajímavostmi regionu nazvané **Muzejní exkurze s přírodovědci**. V roce 2024 proběhly tyto exkurze:

- ***Za vodními ptáky na Ohři*** (27. 1. 2024)
- ***Za švartnou od Kounova po Jedomělice*** (9. 3. 2024)
- ***Za jarní květenou i geologií do okolí Měrunic*** (7. 4. 2024)
- ***Vítání ptačího zpěvu na Písečném vrchu*** (4. 5. 2024)
- ***Nejen za orchidejemi Českého středohoří I.*** (12. 5. 2024)
- ***Nejen za orchidejemi Českého středohoří II.*** (23. 6. 2024)
- ***Za granáty na Granátku*** (17. 8. 2024)
- ***Za opály do okolí Žichova*** (7. 9. 2024)
- ***Za houbami údolím Débeřského potoka*** (13. 10. 2024)

Důležitou prezentační událostí muzea se stala **XIII. lounská muzejní noc** (21. června 2024), na které spolupracovali i další partneři – Galerie Benedikta Rejta v Lounech, Městská knihovna Louny, Spolek loutkářů Louny, Galerie města Loun a Městské informační středisko v Lounech. Tématem této muzejní noci bylo Mexiko. Již tradiční kulturněvýchovnou akcí jsou vánoční trhy (14. 12. 2024), nazvané **Vánoce v muzeu** a pořádané po celé Pivovarské ulici, která je pro tento účel uzavřena pro dopravu a proměněna se v pohádkové království hudby, divadla a řemeslných dovedností. V návaznosti na to doplnily vánoční téma i **Vánoční dílničky** (17. – 19. 12. 2024) či tradiční **Šmodrchání lampiček pro Betlémské světlo** (21. 12. 2024).

S velkým zájmem veřejnosti se setkal program připravený k **oslavám 135. výročí muzea**. Ve dnech 17. – 18. 10. 2024 muzeum uspořádalo **odbornou konferenci Poohří 13**, která se zabývala uchováváním historické paměti. Pro nejširší veřejnost byla ve večerních hodinách 18. 10. 2024 připravena v lounském kině Svět **předpremiéra filmu Barevný svět Karla Goszlera**, který byl natočen na základě fotografií Karla Goszlera ze sbírek lounského muzea. Prostřednictvím filmu režiséra Josefa Císařovského se mohli diváci projít malebnými zákoutími města Loun, navštívit sportovní a umělecké spolky první republiky, projít se krajinnými panoramaty Českého středohoří, zastavit se v tehdejších výletních hospůdkách či pozorovat všední život řemeslníků, živnostníků, ostrostřelců, převozníků, zahradníků a jiných ctihodných občanů tehdejší české společnosti. Film se tak stal zcela ojedinělou příležitostí k propagaci muzejních sbírek a participoval na něm historik muzea PhDr. Martin Vostřel, Ph.D. Dále byla v rámci oslav výročí muzea připravena pro zájemce **Pátrací hra s hrdiny muzea** (19. 10. 2024), cílící především na rodiny s dětmi. Na sedmi stanovištích pátrači prozkoumali tajemná místa spjatá s osobnostmi z historie muzea, které se jim představily jako superhrdinové, a splnili jednotlivé úkoly, což bylo nezbytné pro vylustění šifry a úspěšné zakončení celé hry.

K bohaté nabídce prezentačních akcí pro veřejnost přispívá i činnost detašovaného pracoviště našeho muzea – Archeoskanzenu Březno, kde v roce 2024 proběhly tyto **celodenní akce**:

- **Jarilo** (16. 3. 2024) – oslava jara bubnováním, rituálním obřadem, vyráběním pravěkých nástrojů a setbou prvních semínek na pokusném políčku, rovněž vyprovázení zimy a vítání jara: vyrobili jsme a vynesli Moranu a nakonec jsme ji hodili do řeky, aby uvolnila místo přicházející Vesně.
- **Beltine** (27. 4. 2024) – program pro celou rodinu zaměřený na keltskou kulturu, ukázky řemesel, vaření a hudební vystoupení.
- **Neolitica** (25. 5. 2024) – návrat do doby kamenné, od paleolitu k prvním zemědělcům, neolitické dílny, ukázky výroby kamenných nástrojů, zpracování rostlinných materiálů, neolitické vaření a koncert.
- **Sluncovrat** (22. 6. 2024) – péče o tělo a ducha od pravěku po současnost. Léčení a léčitelství v pravěku, kosmetika a krása v době římské, rostliny léčivé i jedovaté, tvořivé dílny, přednášky.
- **Kvaš** (21. 9. 2024) – oslava tradičního pohanského svátku s ukázkami vaření jídla a přípravy nápojů z doby bronzové, zemědělské archeologické experimenty, ukázky vybavení, technologií a řemesel.
- **Mezinárodní den archeologie** (19. 10. 2024) – ukázky a workshopy technologií napříč pravěkem: hutnictví – tavba železné rudy v replice pravěké pece, kovářství, košíkářství, sklářství – výroba skleněných korálků, keramika – výpal keramiky v hliněné peci, doprovodný program pro děti: archeologické hřiště a kolbiště – staňte se na chvíli archeologem nebo válečníkem.

Řada prezentačních akcí pro veřejnost je připravována ve spolupráci s jinými subjekty nebo na nich muzeum participuje formou partnerství. Typicky jsou to přednášky kurátorů pro jiné organizace

a spolky, ale jedná se i o velké a populární akce. V roce 2024 se tak stalo muzeum znovu partnerem **Slavností stepí** na Rané, populární akce zaměřené na prezentaci a ochranu přírody Českého středohoří (18. května 2024). Akci organizovala Správa Chráněné krajinné oblasti České středohoří v Litoměřicích a Obec Raná. Na XI. ročníku akce mělo muzeum připraveno stanoviště s minerály Českého středohoří, které bylo součástí naučné procházkové trasy na úpatí kopce Raná.

V rámci popularizace netradičních výletních cílů se muzeum zapojilo i v roce 2024 do kampaně Archeologického ústavu Akademie věd ČR **Archeologické léto**, ve které propagovalo významnou archeologickou lokalitu regionu a zároveň kulturní památku – **hradiště „Rovina“ u obce Domoušice**.

Muzeum tradičně participovalo na **Dnech evropského dědictví** (EHD – European Heritage Days) v Lounech (7. září 2024) otevřením svých budov, které jsou architektonicky pozoruhodné, a Archeoskanzenu Březno veřejnosti zdarma. Dále byly pro veřejnost připraveny komentované prohlídky po kostelech sv. Petra a Čtrnácti sv. Pomocníků na Žateckém předměstí. Akci organizovalo Městské informační centrum Louny.

Speciální programy pro školy

Těžiště výukových programů pro školy se nalézá ve speciálních nabídkách **výukových programů k dlouhodobým expozicím i aktuálním krátkodobým výstavám** v muzejním areálu v Pivovarské ulici od jejich kurátorů směřovaným k základním a středním školám v regionu.

Archeoskanzen Březno se těší rovněž velkému zájmu školních výprav, pro které nabízí zážitkově pojaté **výukové programy Žít pravěk**, za něž v roce 2019 obdržel ocenění Zlatý mamut (cenu uděluje Moravské zemské muzeum v Brně a Archeologický ústav AV ČR v Brně). Jsou realizovány v případě školních skupin ve vyučovacím čase a vhodně doplňují výuku dějepisu, neboť umožňují školní mládeži udělat si názorný obrázek o tom, jak se žilo v pravěku. Programy využívají specifika archeoskanzenu, jsou koncipovány především jako zážitkové a interaktivní, kdy je školní třída rozdělena do malých skupin pro intenzifikaci pedagogického procesu.

Od roku 2021 je zařazen do nabídky pro školní skupiny edukační program nazvaný **Spojení pravěkem**. Jedná se o jednodenní nebo dvoudenní adaptační kurz s prvky zážitkové pedagogiky. Program reaguje s využitím prostředí archeoskanzenu na složité situace v životě školních kolektivů, například přestup na jiný stupeň vzdělávání, změnu třídního učitele, příliv a odliv spolužáků nebo uzavření školní docházky. Program vede externí lektor s potřebnou kvalifikací, který podá zpětnou vazbu učitelům pro další práci se skupinou a prevenci patologických jevů.

V této souvislosti bych rád zdůraznil, že cestu do archeoskanzenu si nacházejí školní výpravy nejen z regionu, ale i z jiných krajů (Plzeň, Liberec, Praha a střední Čechy) a v důsledku toho se nám daří spoluvytvářet pozitivní image Ústeckého kraje mimo jeho hranice.

Školním výpravám nabízíme i **speciální školní exkurze** na významné přírodovědné lokality v širším okolí Loun – národní přírodní rezervaci **Raná**, národní přírodní rezervaci **Oblík** či přírodní památku **Písečný vrch u obce Milá**. Naši pracovníci tyto exkurze „šijí na míru“, tzn. přizpůsobují je konkrétním požadavkům pedagogů školních výprav.

Stálé expozice

Od léta 2022 je v prvním patře expoziční budovy Domu Sokolů z Mor (Pivovarská čp. 43 v Lounech) zpřístupněna nová stálá výstava **Ztracený svět na snímcích Karla Goszlera – Lounsko a turistika před 100 lety**. Expozice je věnována fotografiím velkého turisty a fotografa Karla Goszlera (1865–1936), který po sobě zanechal na 1000 skleněných desek. Můžete se těšit na 135 krásných fotografií zachycujících náš region v letech 1890 až 1930. Expozice je rozdělena do pěti místností a v každé na Vás čeká jiné téma – Louny, Kolorované snímky, Lounsko, Portréty a spolkový život a poslední jsme nazvali Volání dalek. Seznámíte se s počátky lounské turistiky, uvidíte dobové oblečení, zaniklé stavby či proměňující se krajinu. Již při vstupu do muzea spatříte unikátní velkoformátovou fotografii o rozměrech 300x200 cm zobrazující naše město na samém sklonku 19. století s projíždějící parní lokomotivou jako symbolem pokroku.

Další stálé expozice přístupné veřejnosti jsou:

Expozice **Zkamenělý les**, v historické baště vnějšího opevnění města u Žatecké brány, představuje reprezentativní sbírku fosilních zkamenělých dřev převážně z Lounska a jeho širšího okolí (Podbořanska, Rakovnicka, Žatecka, Slánska), ale i Mostecké hnědouhelné pánve a Doupovských hor. Malá část pochází z různých světových lokalit. Sbírkou vybudovala skupina sběratelů a nadšenců sdružených ve spolku Araukarit, jejím základem jsou celoživotní sběry lounského rodáka MUDr. Bořka Zasadila. Muzeum bylo pro veřejnost otevřeno 5. 6. 1999. Na konci roku 2020 Zkamenělý les převzalo Oblastní muzeum v Lounech. Vystaveno je zde přes 400 vzorků zkamenělých dřev, větví a kořenů starých až 350 milionů let, zčásti v přírodním stavu, zčásti naleštěných. Nechybí unikáty jako otisky listů, zkamenělé šišky, dřeva provrtaná dřevokazným hmyzem, fosilní pryskyřice, krystaly minerálů v dutinách kmenů. Nejzajímavějším exponátem je velký kmen prokřemenělého třetihorního kmene kaštanovníku z pískovny ve Velké Černoci, se zachovalou hnízdní dutinou s vletovými otvory datla. Z Mradic pocházejí kusy rozlámaného, velkého, třetihorního, kalcifikovaného kmene vytažené přímo z koryta Ohře.

Geologická expozice **Za krásou kamenů** (vznik v r. 2019) je věnována zajímavé a složité historii neživé přírody Lounska. Díky horninám rozmanitého stáří a původu, které se nacházejí na zemském povrchu nebo které byly odkryty při geologických výzkumech a při těžbě nerostných surovin, nám toto území poskytuje obraz o postupných proměnách krajiny Poohří, Džbánů i Českého středohoří.

Expozice **Stepi Lounského středohoří** (vznik v r. 2017) moderním způsobem vtáhne návštěvníky do unikátní přírody nalézající se na dohled od Loun – v CHKO České středohoří. Věnuje se významnému ekologickému fenoménu střeoevropských stepí jako domovu celé řady ohrožených a chráněných druhů rostlin a živočichů, včetně popularizace péče o tyto lokality. Připravili jsme pro zájemce přírodovědnou expozici, ve které najdou spoustu nových exponátů, hravých interaktivních prvků a dost užitečných informací nejen o syslovi, ale i o ostatních chráněných či vzácných organismech. Architektonický návrh obou expozic zpracoval Ing. arch. Jiří Jarkovský z Litoměřic, věcnou náplň kurátorka geologie Ing. Lenka Velíšková ve spolupráci s kurátorem botaniky Ing. Zdeňkem Kloučkem a externími odborníky (především ze Správy CHKO České středohoří v Litoměřicích).

Unikátní expozicí je **celý areál Archeskanzenu Březno**, který představuje rekonstrukce pravěkých a raně středověkých obydlí umístěných pod širým nebem na místě odrytých půdorysů. Expozice

nabízí ukázkou různých typů obydlí, hospodářských staveb ze 4. tisíciletí před naším letopočtem, z 6. a 9. století n. l. a způsobu života slovanského sídliště z 9. století a dále ukázky pravěkých technologií. Při stavbě používali autoři původní materiály i metody a zároveň se ve skanzenu provádějí pokusy s vypalováním keramiky či ukládáním obilí.

K realizaci je připraven **projekt nové archeologicko-historické expozice** s pracovním názvem **Louny a Lounsko od nepaměti po současnost**, která bude instalována v domě Sokolů z Mor (Pivovarská čp. 43). Nová expozice bude vyprávět historii regionu a města Loun od počátků lidského osídlení až po dobu nedávno minulou. Architektonicky je dílem akad. arch. Miloslava Čejky a Ing. arch. Terezy Keilové, věcnou náplň zpracovali kurátoři muzea Mgr. Lenka Čtvrtníčková, Mgr. Anastázie Ryšková, ThLic. Jaroslav Havrlant, Th.D. a PhDr. Martin Vostřel, Ph.D. Od roku 2021 probíhají jednání s naším zřizovatelem o zajištění finančních prostředků na výstavbu této expozice. Ta byla v roce 2024 korunována úspěchem, takže pro léta 2025-2026 budou požadované peníze na realizaci expozice zřizovatelem uvolněny.

Ediční činnost

V roce 2024 vydalo Oblastní muzeum v Lounech ve spolupráci se spolkem Historie a současnost Poohří, Státním okresním archivem v Lounech a Ústavem archeologické památkové péče severozápadních Čech v Mostě **sborník Poohří 12** za finančního přispění Města Loun a Města Podbořan. Ve sborníku jsou otištěny původní studie z regionálních dějin od prehistorie až po moderní dějiny, které zazněly na vědecké konferenci konané v Podbořanech ve dnech 5. a 6. října 2023. Příspěvky pochází často z dílen kurátorů společenskovedních sbírek muzeí v severozápadních Čechách, včetně toho lounského. Všechny příspěvky byly recenzovány děkankou Filozofické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem prof. PhDr. Michaelou Hrubou, Ph.D. a ředitelem Státního okresního archivu Chomutov se sídlem v Kadani PaedDr. Mgr. Petrem Rákem, Ph.D.

Velkou událostí se na začátku roku 2024 stalo představení nové knihy **Tři století epigrafiky v kostele sv. Mikuláše v Lounech (16. – 18. století)**, kterou napsal doktorand Filozofické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem Ing. Mgr. Jan Mávr a vydalo ji na konci roku 2023 lounské muzeum ve spolupráci s Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem za finančního přispění Města Loun a Biskupství litoměřického. Kniha představuje zajímavou problematiku nápisů i různých „malůvek“ obsažených v lounském chrámu. Se standardními nápisy na zvonech, křtitelnici, obrazech apod. se setkáte snad v každém kostele, ale děkanský chrám v Lounech se může pochlubit neuvěřitelným množstvím starých tzv. spontánních „graffiti a dipinti“ – často jako podpisy návštěvníků.

Návštěvnost

V roce 2024 navštívilo Oblastní muzeum v Lounech celkem 13.270 návštěvníků. Z tohoto počtu navštívilo stálé expozice, krátkodobé výstavy a ostatní prezentační akce v muzejním areálu v Pivovarské ulici (č. p. 28, 43 a 189) v Lounech celkem 7.900 návštěvníků a expozice a prezentační akce Archeoskanzenu v Březně 5.370 návštěvníků.

Dalších 2.370 zájemců (jejichž počet není zahrnut do celkové návštěvnosti výše) navštívilo prezentační akce, které pořádalo muzeum mimo své prostory, popř. muzeum se spolupodílelo na jejich přípravě mimo své prostory (Slavnost stepí na Rané, přednášky kurátorů pro jiné organizace a spolky v jejich prostorách aj.).

Služby badatelům

V roce 2024 bylo vyřízeno celkem **406 badatelských dotazů** (návštěvy badatelů, dotazy, konzultace, žádosti o rešerše aj.).

Opravy, údržba a rozvoj svěřeného majetku

V roce 2024 jsme se ve spolupráci s projekční kanceláří Living in green z Dobřichovic zamysleli nad využitím prostoru **zahrady při novém depozitáři** Poděbradova čp. 599 v Lounech. Jako nejlepší varianta se nám jeví její budoucí využití pro přírodovědné programy pro školní skupiny, vedené kurátory a muzejním pedagogem a zároveň bylo dohodnuto její budoucí využívání Základní uměleckou školou v Lounech, k jejímž budovám zahrada rovněž přiléhá. Naše úvahy byly zhmotněny do Studie sadových úprav a celkové koncepce prostoru, kterou vypracovala právě kancelář Living in green.

V 1. pololetí roku 2024 byly provedeny poslední dokončovací práce na **adaptaci budovy Poděbradova čp. 599 v Lounech pro nový depozitář muzea** a budova byla předána organizaci do užívání. Zároveň začaly přípravné práce pro kolaudační řízení (zajištění stanovisek dotčených orgánů státní správy pro kolaudační řízení), na nichž je nutná rovněž participace organizace, např. připojení EPS na PCO HZS ČR a EZS do SCO Policie ČR. Zároveň byly reklamovány drobné nedodělky vůči zhotoviteli (firma Naturtep Teplice). V zásadě jsme předpokládali hladký průběh těchto procesů, takže jsme již léto 2024 využili k úklidu prostor k možnému nastěhování. Bohužel předkolaudační prohlídka HZS konstatovala nedodržení podmínek závazného stanoviska HZS při rekonstrukci (především nerespektování požárně-bezpečnostního řešení stavby) a HZS trvá na odstranění zjištěných nedostatků, což bude otázka dalšího jednání mezi investičním odborem KÚÚK, projektantem, TDS a zhotovitelem. Na konci roku 2024 tedy nebylo možno ani odhadnout horizont ukončení kolaudačního řízení. Nicméně již pro rok 2024 jsme získaly mimořádný investiční příspěvek

zřizovatele, ze kterého bylo financováno vybavení nového depozitáře, tj. především nové regálové systémy na uložení sbírek a vybavení nové konzervátorské dílny.

Rok 2024 byl ve znamení pokračování projekčních prací na **novém zázemí** pro návštěvníky a zaměstnance **Archeoskanzenu Březno**. Již jsou dokončeny do podoby **dokumentace pro stavební povolení** a podařil se prolomit nesouhlas úřadu územního plánování s projektem. Po dílčích úpravách projektu a obdržení souhlasného závazného stanoviska úřadu územního plánování bylo požádáno o stavební povolení. Vzhledem k situaci na stavebních úřadech (problematická digitalizace stavebního řízení) nelze v této chvíli odhadovat, kdy projekt stavební povolení získá.

Zakázku na projekci získal na základě výběrového řízení Ing. arch. Tomáš Šantavý z Prahy – Projektový atelier pro architekturu a pozemní stavby, s. r. o. Za naši organizaci participuje na akci vedoucí archeoskanzenu MgA. Karolína Lopourová (sama vzděláním architektka, se zájmem v přírodním stavitelství). V rámci projekce je navrhováno vyřešení zásadních problémů spojených s chodem archeoskanzenu (pitná voda, odvod splaškových vod, elektřina) při co nejekonomičtějším provozu (studny s čištěním vody, kořenová čistírna, FVE atd.), tj. problémů, jež jsme definovali v našem koncepčním materiálu – projektu Revitalizace Archeoskanzenu Březno.

Výchozí záměr Revitalizace Archeoskanzenu Březno byl zpracován v roce 2017 autorským týmem soustředěným kolem vedoucí archeoskanzenu MgA. Karolíny Lopourové. Byl předložen odboru kultury a památkové péče jako programový dokument muzea, který pojmenovává hlavní problémy archeoskanzenu a tematizuje jejich řešení po jednotlivých etapách. A po jednotlivých etapách je i naplňován. V roce 2021 byl schválen Investiční a majetkovou komisí Rady Ústeckého kraje (předložený ve formě investičního záměru).

V posledním čtvrtletí roku 2024 jsme spolupracovali na cizelaci studie proveditelnosti pro **depozitář Velebudice** (specifikace požadavků za naši organizaci), který by měl v budoucnu být centrálním depozitářem pro fragmentární archeologický materiál a velké sbírkové předměty ze všech muzeí zřizovaných Ústeckým krajem. V případě realizace i nám tento projekt výrazně pomůže v řešení problému vhodných a dostatečně velikých depozitárních prostor. – Do velebudického depozitáře bude přemístěn veškerý fragmentární materiál z Archeologické podsbírky našeho muzea a rozměrné předměty z dalších podsbírek (nábytek, technika atd.).

Samozřejmostí byla i v roce 2024 péče o řádnou funkčnost systémů **elektronické zabezpečovací signalizace** a **elektrické požární signalizace** (včetně připojení do systému centralizované ochrany Policie ČR a napojení na pult centralizované ochrany HZS ÚK), jakožto důležitých preventivních systémů ochrany muzea a jeho sbírek před nedovoleným vniknutím třetích osob a před požárem.

Samozřejmostí byly i **drobné opravy** svěřeného majetku, ať už provedené externími dodavateli či svépomocí. Výhradně svépomocí probíhají udržovací práce na replikách pravěkých a raně středověkých domů v Archeoskanzenu Březno, na nichž se podíleli rovněž dobrovolníci.

V roce 2024 zakoupilo muzeum díky mimořádnému účelovému příspěvku zřizovatele **nový služební automobil**.

Hospodaření muzea

V roce 2024 hospodařilo Oblastní muzeum v Lounech s příspěvkem zřizovatele na provoz v celkové výši 16.275.000,- Kč. Oproti roku 2023 byl příspěvek zřizovatele na provoz o znatelnou částku zvýšen (v roce 2023 činil příspěvek zřizovatele na provoz 14.796.000,- Kč). Celkový schválený rozpočet muzea dosáhl v roce 2024 po úpravách částky 17.685.000,- Kč (pro srovnání – v roce 2023 to bylo 16.457.000,- Kč). Největší položkou v rozpočtu muzea jsou osobní náklady, které za uplynulý rok činily 12.503.000,- Kč (včetně odvedeného zdravotního a sociálního pojištění).

Výsledek hospodaření organizace v roce 2024 dopadl uspokojivě (ve srovnání s rokem 2023):

Výsledek hospodaření	2023	2024
Náklady celkem	16 222 357,03	17 380 327,74
Výnosy celkem	16 457 436,56	17 685 390,89
+zisk/-ztráta	235 079,53	305 063,15

Výsledek hospodaření v roce 2024 činil zisk ve výši 305.063,15 Kč. Ve srovnání s rokem 2023 je výsledek hospodaření vyšší o 69.983,62 Kč. Z výsledku hospodaření roku 2024 byla vyčíslena a zaúčtována daň z příjmu právnických osob ve výši 0,- Kč.

Muzeum bylo i v roce 2024 úspěšné v získávání příspěvků, dotací a grantů z veřejných rozpočtů – celkem získalo z těchto zdrojů 685.668,-Kč. Největší částka – 160.000,- Kč – byla získána na vydání publikace Ztracený svět na snímcích K. Goszlera v rámci dotačního programu Ministerstva kultury Podpora projektů zaměřených na poskytování standardizovaných veřejných služeb muzeí a galerií. Díky podpoře Ministerstva kultury v rámci dotačního programu ISO II/část C - Výkup předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu ve výši 62.000,- Kč bylo možno zakoupit výše zmíněnou mineralogickou sbírku sádrovců a anhydritů. Ministerstvo kultury v rámci dotačního titulu ISO II/část D – Preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí přispělo částkou 141.000,- Kč na nové regály do nového depozitáře Poděbradova čp. 599. Od Úřadu práce ČR byl získán Příspěvek na provoz při zaměstnávání znevýhodněných zaměstnanců ve výši 132.068,- Kč.

Rovněž potěšitelný je přístup městských samospráv v našem regionu při finanční pomoci muzeu – Město Louny podpořilo Adventní trhy v muzeu částkou 80.000,- Kč, program XIII. lounské muzejní noci částkou 24.600,- Kč, vydání sborníku Poohří 12 částkou 25.000,- Kč a Mezinárodní den archeologie v Archeoskanzenu Březno částkou 15.000,- Kč. Město Postoloprty podpořilo prezentační akce v Archeoskanzenu Březno částkou 16.000,- Kč. Město Podbořany podpořilo vydání sborníku Poohří 12 částkou 30.000,- Kč.

V roce 2024 jsme obdrželi od Ústeckého kraje dvojici účelových investičních příspěvků. První ve výši 660.000,- Kč na nákup nového služebního vozidla. Druhý ve výši 1.500.000,- Kč na nákup vybavení nového depozitáře Poděbradova čp. 599.

Výsledky kontrol

V roce 2024 proběhly v Oblastním muzeu v Lounech dvě externí kontroly:

Dne 20. 2. 2024 byl dokončen **audit účetní závěrky** organizace za rok 2023 nezávislým externím auditorem (LN – Audit s.r.o.) s tímto výrokem auditora: „Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv organizace k 31. 12. 2023 a nákladů a výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící 31. 12. 2023 v souladu s českými účetními předpisy.“

Kontrola Hasičského záchranného sboru Ústeckého kraje dne 11. 9. 2024 zaměřená na požární bezpečnost objektů muzea. Byly kontrolovány tyto dokumenty: dokumentace k užívání stavby, požárně bezpečnostní řešení, začlenění provozovaných činností podle míry požárního nebezpečí, provádění preventivních požárních prohlídek, požární poplachové směrnice, hasicí přístroje, zařízení EPS, zařízení pro dálkový přenos signálu z EPS, nouzové osvětlení, panikové kování, požární dveře, požární ucpávky, další požárně bezpečnostní zařízení, čištění, kontrola a revize spalinové cesty. Kontrola byla provedena též fyzicky v objektu muzea Pivovarská čp. 43 – dům Sokolů z Mor. Kontrolou nebyly shledány žádné nedostatky.

Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Informace dle zákona č. 106/1999	Počet podaných informací	Poznámka
Počet podaných žádostí o informace (§ 18 odst. 1 písm. a)	0	
Počet podaných odvolání proti rozhodnutí (§ 18 odst. 1 písm. b)	0	
Opis podstatných částí každého rozsudku soudu (§ 18 odst. 1 písm. c)	0	
Výčet poskytnutých výhradních licencí, včetně odůvodnění nezbytnosti poskytnutí výhradní licence (§18 odst. 1 písm. d)	0	
Počet stížností podaných dle § 16a, důvody jejich podání a stručný popis způsobu jejich vyřízení	0	
Další informace vztahující se k uplatňování zákona o svobodném přístupu k informacím (§ 18 odst. 1 písm. e)	0	

Pracovní tým

Ve stálém pracovním poměru pracovali v Oblastním muzeu v Lounech k 31. prosinci 2024 tito zaměstnanci:

PhDr. et JUDr. Jiří Matyáš – ředitel muzea

Jana Husáková – ekonomka, zástupkyně ředitele

Odborné oddělení: **MgA. Markéta Kynclová** – konzervátorka, **Vlastimil Ajksner** – asistent konzervátorky, výstavní technik, **ThLic. Jaroslav Havrlant, Th.D.** – historik starších dějin, kurátor podsbírek Historie, Historická fotografie, Numizmatika a Textil, **RNDr. Barbora Čepelová** (úvazek 0,8) – botanik, kurátorka podsbírek Botanika a Zoologie, **Ing. Lenka Velíšková** – geolog, kurátorka podsbírky Geologie, **Stanislava Profousová** – knihovnice, kurátorka podsbírky Sbírková knihovna a Lunensia, **PhDr. Martin Vostřel, Ph.D.** – historik novějších dějin, kurátor podsbírek Dějiny současnosti, Etnografie, Nástroje a přístroje a Písemnosti, **Bc. Tomáš Prokopec** (úvazek 0,6) – archeolog, kurátor podsbírky Archeologie.

Ekonomicko-provozní oddělení: **Petr Svoboda** – technický pracovník, **Ivana Svobodová** – mzdová účetní, majetek, **Veronika Škuthanová** – pokladní, dokumentátorka, **Helena Šnajberková** – uklízečka, Pokladní v expozicích (úvazek 0,5): **Marie Brožová, Kateřina Frajtová**, Průvodkyně v expozicích (úvazek 0,5): **Eva Šimonová, Martina Petrdlíková**.

Archeoskanzen Březno: **MgA. Karolína Lopourová** – vedoucí archeoskanzenu, **Bc. Milan Rudolf** – muzejní pedagog, **Lukáš Peclínovský** – muzejní pedagog.

Celkem v Oblastním muzeu v Lounech pracovalo k výše uvedenému datu 21 zaměstnanců, přepočtený stav činil 18,34 zaměstnance.

V Lounech dne 26. června 2025

Předkládá PhDr. et JUDr. Jiří Matyáš, ředitel Oblastního muzea v Lounech, p. o.